

Rijksoverheid

Jaarrapport Handhaving REACH en CLP 2013

9 september 2014

Inhoud

1 Inleiding	4
2 Regelgeving en opzet uitvoering handhaving	5
3 Uitvoering handhavingsprogramma 2013	7
4 Ondersteunende activiteiten	17
5 Europese activiteiten	19
6 Conclusies	21
7 Informatie	22

1 Inleiding

In 2007 is een samenwerkingsverband (Regiepunt Handhaving REACH) opgezet tussen de toenmalige Arbeidsinspectie, Voedsel- en Warenautoriteit en VROM-Inspectie voor de uitvoering van de handhaving van de REACH-Verordening¹. Per 1 januari 2012 heten deze diensten respectievelijk Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Het Regiepunt bestaat uit een Stuurgroep Handhaving REACH (StHR) en een Samenwerkingsverband Handhaving REACH (SHR). In 2009 is deze samenwerking uitgebreid met de handhaving van de CLP-Verordening² en de namen zijn aangepast naar StHRC respectievelijk SHRC.

De StHRC heeft als taak het bevorderen van de onderliggende afstemming, de eenduidigheid in toezicht en de vereenvoudiging ervan. De bevoegdheden van de StHRC zijn het vaststellen en bijstellen van de handhavingstrategie en een (meerjaren)handhavingsprogramma en het vastleggen van afspraken voor de gezamenlijke handhaving. Het SHRC is geen aparte entiteit, maar een werkstructuur. Het SHRC is verantwoordelijk voor de voorbereiding en ondersteuning en de interne en externe contacten over de handhaving van REACH en CLP.

Evenals in voorgaande jaren is in 2013 in het kader van de meerjarenaanpak² de handhaving van REACH en CLP door de genoemde Inspecties uitgevoerd. De resultaten van deze handhaving worden in deze rapportage beschreven.

¹ Zie hoofdstuk 3 voor een toelichting.

² Overzichten van geplande controles staan op <http://stoffen-info.nl/websites-onderwerpen/handhaving-reach-clp/>

2 Regelgeving en opzet uitvoering handhaving

Per 1 juni 2007 is de REACH-Verordening van kracht³. Deze Europese verordening regelt de registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen. De uitvoering en handhaving van de REACH-Verordening is in Nederland geregeld in hoofdstuk 9 van de Wet milieubeheer (Wm)⁴ en in het Warenwetbesluit algemene chemische productveiligheid. REACH onderscheidt in de toeleveringsketen van stoffen verschillende rollen van bedrijven. Deze rollen zijn gekoppeld aan de activiteiten die bedrijven met stoffen verrichten (productie, import, gebruik en distributie). Bedrijven kunnen de rol van producent, importeur, gebruiker (downstream user) of distributeur hebben. Ook een gecombineerde rol is mogelijk. Een importeur kan ook de rol van distributeur hebben of een producent kan ook een gebruiker van een stof zijn. Afhankelijk van de rol(len) die een bedrijf heeft, gelden vanuit REACH verschillende verplichtingen.

Het Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals (GHS) is een nieuw wereldwijd geharmoniseerd systeem voor de indeling en etikettering van chemische stoffen en preparaten (in GHS 'mengsels' genoemd). Dit systeem is ontwikkeld door de Verenigde Naties en begin 2009 in de Europese Unie (EU) ingevoerd. Voor de invoering van deze regels voor de levering en het gebruik van chemische stoffen in de EU heeft de Europese Commissie een nieuwe Europese verordening opgesteld betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels (Regulation on Classification Labelling and Packaging, CLP).

Deze nieuwe verordening vervangt de richtlijnen over indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels (Stoffenrichtlijn 67/548/EG en Preparatenrichtlijn 1999/45/EG) en wijzigt ook de REACH-Verordening (1907/2006)⁵. De CLP-verordening⁶ is gepubliceerd op 31 december 2008 en is kort daarna, op 20 januari 2009, van kracht geworden. De uitvoering en handhaving van de CLP-verordening is in Nederland eveneens geregeld in het nieuwe hoofdstuk 9 van de Wm⁷. De CLP-Verordening richt zich op dezelfde doelgroepen en rollen in de toeleveringsketen als beschreven bij de REACH-Verordening.

Omdat de REACH- en de CLP-verordening beide onderdeel zijn van het nieuwe Europese chemische stoffenbeleid en ze zo nauw met elkaar samenhangen, is ervoor gekozen om de handhaving van de CLP-Verordening qua strategie, programmering en organisatie zoveel mogelijk te laten aansluiten op de handhaving van REACH.

Zowel de Inspectie SZW, de NVWA, het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Douane als de ILT hebben toezichtbevoegdheden op basis van titel 9.1-9.4 van de Wet milieubeheer. Wel legt elke inspectie vanuit de eigen doelstellingen eigen accenten en let tevens op departement-eigen regelgeving.

Zo ziet de Inspectie SZW erop toe dat werknemers voldoende beschermd worden tegen nadelige effecten van gevaarlijke stoffen. Bedrijven moeten bepalen met welke gevaarlijke stoffen er wordt gewerkt, in welke mate werknemers daar aan worden blootgesteld, welke gezondheidsrisico's men daardoor loopt en welke beschermingsmaatregelen nodig zijn. Vooral de lange termijn effecten (bijvoorbeeld carcinogene effecten) zijn vaak niet bekend. De Inspectie SZW controleert met name bij de doelgroep eindgebruikers van stoffen/mengsels.

³ Verordening (EG) Nr. 1907/2006 van het Europees parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (Publicatieblad van de Europese Unie L136, van 29 mei 2007)

⁴ Staatsblad, 181, 2007.

⁵ Zie www.REACH-helppdesk.nl.

⁶ Verordening (EG) Nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels tot wijziging en intrekking van de Richtlijnen 67/548/EEG en 1999/45/EG en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1907/2006.

⁷ Staatsblad 440, 2009).

De NVWA werkt via bedrijfsgericht toezicht (zoals systeeminspecties en bedrijfsgericht producttoezicht) en productgericht toezicht (zoals marktverkenning en monitoring) aan de zorg voor de veiligheid van consumentenproducten. Daartoe let de NVWA onder meer op een juiste etikettering en verpakking van de consumentenartikelen waarin gevaarlijke stoffen en mengsels zijn verwerkt (CLP).

De ILT en de NVWA toetsen beide of de gevaarlijke stoffen (correct) zijn geregistreerd door de producenten en importeurs, of informatie over de gevaarsaspecten van stoffen en mengsels goed wordt aangegeven en goed wordt doorgegeven in de keten en of er geen verboden stoffen en mengsels op de markt gebracht worden.

Voor hun inspectieactiviteiten richten zowel NVWA als ILT zich integraal (REACH en CLP) op de keten producent/importeur, distributeur en producent van stoffen, mengsels en voorwerpen. Het onderscheid tussen beide diensten zit er in dat de NVWA (voornamelijk) let op consumentenproducten en de ILT op professionele (eind)producten.

De ILT en de Inspectie SZW hebben met het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) een aparte samenwerkingsovereenkomst, waaronder ook het onderwerp REACH en CLP valt. Door het SodM wordt bij hun inspecties op specifieke locaties (veelal eindgebruikers) voor olie- en gaswinning de naleving van de REACH- en CLP regelgeving meegenomen.

De ILT en de NVWA hebben met de Douane een aparte samenwerkingsovereenkomst. De Douane vervult een informatiepositie met betrekking tot importen en exporten van REACH- en CLP gerelateerde stoffen. Hiervan maakt het SHRC gebruik. Verder vervult de Douane een controlerol bij Annex XVII-onderwerpen (verboden stoffen, zoals cadmium) en zal zij op termijn ook controle op grond van de registratieverplichting, indien mogelijk, gaan uitvoeren.

Coördinatie, overleg en informatie-uitwisseling tussen de EU-lidstaten over de handhaving van REACH en CLP vinden plaats in het Forum, het officiële samenwerkingsplatform voor de Europese toezichthouders⁸. Dit is ondergebracht bij en wordt ondersteund door het Europees Agentschap voor Chemische stoffen (ECHA). Het Forum heeft een driedelige taak:

- Adviseren over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van uitvoeringsvoorschriften van REACH en CLP.
- Informatie-uitwisseling tussen de lidstaten op het gebied van handhaving.
- Voorbereiden, uitvoeren en coördineren van gezamenlijke handhavingsprojecten door de EU-lidstaten.

⁸ Ex artikel 76 REACH-Verordening en artikel 43 EU-GHS verordening

3 Uitvoering handhavingsprogramma 2013

Er zijn veel bedrijven die onder de REACH- en CLP-Verordening vallen. Tabel 1 geeft een schatting van het aantal bedrijven in Nederland dat hieronder valt, ingedeeld naar rol in de keten van stoffen en mengsels. Een bedrijf kan meerdere rollen tegelijk hebben, bijvoorbeeld tegelijk een producent, importeur en gebruiker van stoffen zijn. Daarom kunnen de aantallen niet opgeteld worden.

Tabel 1 Globale omvang van de doelgroepen

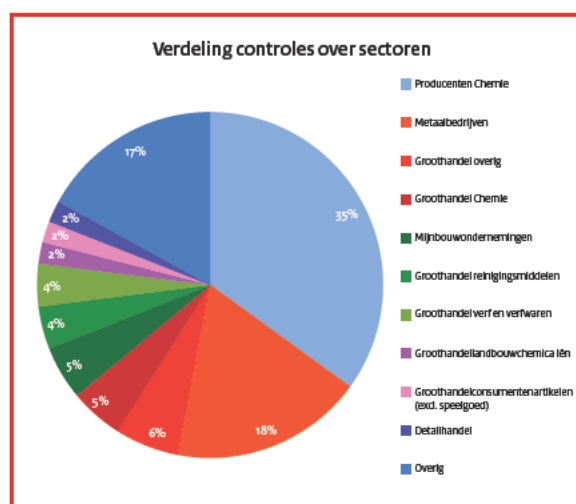
Rol in keten van REACH/CLP	Aantal bedrijven in Nederland (schatting)
Producent stof	400
Importeur stof of mengsel	7.000
Importeur voorwerp	75.000
Enige Vertegenwoordiger ¹	353
Handelaar (distributeur) van stof of mengsel	8.000
Producent mengsel/formuleerder	11.000
Producent voorwerp	9.000
Gebruiker (industrieel/professioneel) van stof of mengsel	100.000

De onderstaande paragrafen geven inzicht in het in 2013 uitgevoerde toezicht op de naleving van de regels uit de REACH- en CLP-Verordening en de regels voor het gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen⁹ en in de handhaving van deze regels door de betrokken inspectiediensten.

3.1 Uitgevoerde controles

De controles zijn uitgevoerd bij de sectoren zoals weergegeven in het volgende schijfdiagram (Figuur 1). Alle drie de inspecties inspecteren veel bij producenten van en groothandels in chemische producten (grondstoffen en eindproducten zoals reinigingsmiddelen). De Inspectie SZW richt zich voornamelijk op de werkgeversverplichtingen in het kader van de Arboretwet betreffende het gezond werken met gevaarlijke stoffen. In dit kader heeft de Inspectie SZW inspectieprojecten uitgevoerd bij metaalbedrijven (oppervlaktebewerking) en bedrijven in de chemie en kunststof en rubber. De NVWA richt zich specifiek op producten voor de consumentenmarkt en de ILT op producten voor de professionele markt.

Figuur 1

Tabel 2 laat zien hoe het aantal controles is verdeeld over de rollen in de keten en de inspectiediensten. Bedrijven kunnen meerdere rollen in de keten hebben, maar er is telkens één rol gekozen, namelijk de rol die het meest voorin de keten zit. Hiervoor moesten keuzes worden gemaakt, en deze worden weerspiegeld door de volgorde van de rollen in tabel 2. Dus als een bedrijf zowel producent als importeur is, wordt het gerekend als een producent, en als een bedrijf zowel importeur als formuleerder is, wordt het gerekend als importeur. De bedrijven die zijn gecontroleerd door de Inspectie SZW en het SodM zijn echter altijd gerekend als gebruikers, omdat deze vooral worden gecontroleerd op het gezond en veilig werken met gevaarlijke

⁹ Voor zover dit valt binnen de scope van REACH, want de Inspectie SZW controleert bijvoorbeeld ook het werken met kwarts in de bouw, maar dit valt buiten de scope van REACH. Zie hiervoor het jaarverslag en de projectverslagen van de Inspectie SZW.

stoffen. Door het toekennen van één rol per bedrijf vindt geen dubbel telling van controles plaats en kunnen de aantallen worden opgeteld. Te zien is dat de inspecties verschillende delen van de keten voor hun rekening nemen.

Tabel 2 Aantal controles per rol in de keten per inspectiedienst

Rol in de keten	NVWA	ISZW	SodM	ILT	Totaal
Producent stof	0			35	35
Importeur stof/mengsel	10			34	44
Enige Vertegenwoordiger				7	7
Handelaar (distributeur)	19			57	76
Producent mengsel/formuleerder	25			16	41
Producent voorwerp				1	1
Importeur voorwerp	21			1	22
Gebruiker (industriële/professioneel) van stof/mengsel		240	25	7	272
Rol onbekend/niet ingevuld				37	37
Totaal	75	240	25	195	535

De belangrijkste verplichtingen waar de inspectiediensten op controleren, zijn de registratieplicht, de informatieplicht, verboden en gebruiksbepalingen, en het gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen. In tabel 3 staan de aantallen controles per verplichting en inspectiedienst. Voor elk van deze verplichtingen zijn er diverse controlepunten, waarvan enkele belangrijke apart zijn weergegeven. Een controle kan betrekking hebben op meerdere verplichtingen. Een toelichting volgt onder de tabel.

Tabel 3 Aantal controles per verplichting per inspectiedienst

Verplichtingen	NVWA	ISZW	SodM	ILT	Totaal
Registratieplicht	3			27	30
Informatieplicht					
*Informatie doorgeven in de keten	28			95	123
*Juiste VIB's	28			99	127
*Juiste blootstellingsscenario's (uitgebreide VIB's)	8			18	26
*Juiste etikettering	28			70	98
*Voldoen aan notificatieplicht CLP				60	60
*Voldoen aan notificatieplicht NVIC	28				28
*Informatieplicht SVHC-stoffen in voorwerpen	21				21
Verboden en gebruiksbepalingen					
*Gebruiksbepalingen Annex XVII REACH	30			25	55
*Autorisatieverplichting Annex XIV REACH	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gezond en veilig werken	0	240	25	88	353
*Inventariseren van gevaarlijke stoffen		240	25		
*Beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen		240	25		
*Nemen van de juiste beschermingsmaatregelen		240	25	88	
*Borgen van het proces		50	25		

De ILT en de NVWA controleren altijd de registratieplicht wanneer die van toepassing is, de Inspectie SZW en het SodM hebben hiervoor meer een signalerende rol.

De NVWA en de ILT controleren altijd de informatieplicht, die in alle delen van de keten van toepassing is. De Inspectie SZW heeft op het onderwerp Veiligheidsinformatiebladen (VIB's) in 2013 wel een inspectieproject gedaan waarin een groot aantal VIB's is beoordeeld; hierover wordt gerapporteerd in paragraaf 3.4. Het SodM controleert standaard of

VIB's aanwezig zijn en in de juiste taal zijn opgesteld, maar niet de inhoud van de VIB's.

De NVWA en de ILT controleren verboden en gebruiksbeperkingen bij een selectie van bedrijven waar die relevant zijn. De autorisatieplicht gaat pas in 2014 in zodat hier nog niet over wordt gerapporteerd.

Het gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen wordt vooral door de Inspectie SZW en het SodM gecontroleerd. De Inspectie SZW inspecteert risicogericht, het onderwerp "gezond werken met gevaarlijke stoffen" wordt niet bij elk geïnspecteerd bedrijf gecontroleerd. In de overzichten worden enkel die controles vermeld die betrekking hebben op gevaarlijke stoffen.

3.2 Totaalbeeld naleving verplichtingen per rol in de keten

De naleving van de gecontroleerde bedrijven is weergegeven in tabel 4. Een bedrijf wordt geteld als nalever als er geen overtredingen zijn geconstateerd op de controlepunten die horen bij de verplichtingen in de eerste kolom. Meer informatie over de afzonderlijke verplichtingen staat in de volgende paragrafen.

Voor de inspecties van de ILT is nagegaan hoe de naleving zich verhoudt tot de rol in de keten. Het blijkt dat de naleving van de regels voor de informatieplicht aan het begin van de keten niet beter worden nageleefd dan verderop in de keten. Bijvoorbeeld voor het onderdeel "juiste VIB's" scoren producenten 35%, importeurs 30%, handelaren 26% en formuleerders 36%, en dit ligt in dezelfde range.

3.3 Naleving registratieplicht

De registratieplicht treedt in werking in drie fasen. Op 1 juni 2013 (einde 2e fase) moesten alle stoffen die in een hoeveelheid van meer dan 100 ton worden geproduceerd of geïmporteerd, zijn geregistreerd. Daarvoor lag de volumegrens bij 1000 ton.

Tabel 5 laat zien hoeveel registraties zijn gedaan door Nederlandse bedrijven, hoeveel stoffen daarmee zijn geregistreerd en hoe zich dit verhoudt tot de aantallen voor de Europese Economische Ruimte (EER). Er is een uitsplitsing gemaakt naar "phase-in" stoffen en "non phase-in" stoffen, oftewel stoffen die al op de markt waren voor oktober 1981 en stoffen die sindsdien nieuw op de markt zijn gekomen.

Tabel 4 Totaalbeeld naleving bedrijven bij controles in 2013

Verplichtingen	NVWA	ISZW	SodM	ILT	Totaal
Registratieplicht	66%			85%	83%
Informatieplicht					
*Informatie doorgeven in de keten	93%			94%	94%
*Juiste VIB's	46%			29%	33%
*Juiste blootstellingsscenario's (uitgebreide VIB's)	67%			67%	67%
*Juiste etikettering	54%			53%	53%
*Voldoen aan notificatieplicht CLP				100%	100%
*Voldoen aan notificatieplicht NVIC	57%				57%
*Informatieplicht SVHC-stoffen in voorwerpen	54%				54%
Verboden en gebruiksbeperkingen					
*Gebruiksbeperkingen Annex XVII REACH	97%			nvt	97%
Gezond en veilig werken					
*Inventariseren van gevaarlijke stoffen		34%	0%		
*Beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen		34%			
*Nemen van de juiste beschermingsmaatregelen		44%			
Borgen van het proces		75%			

*dit betreft alleen controles in de chemiesector en niet in de metaalsector, zie 3.6 voor meer informatie.

Tabel 5 Aantal Nederlandse stoffenregistraties

Aantal op 28-2-2014	Aantal registraties	% van EER	Aantal unieke stoffen	% van EER
Phase in	3179	8,76	1460	22,13
Non phase-in	134	5,8	66	6,54
Totaal	3313	8,58	1526	20,07

Bron: ECHA

De ILT heeft de registratieplicht in 2013 gecontroleerd bij bedrijven die:

- een CMR¹⁰-stof hebben gepreregistreerd, maar daarna niet hebben geregistreerd;
- stoffen of chemische producten importeren in een hoeveelheid groter dan 1000 ton maar geen stoffen hebben geregistreerd; deze controles werden mede in het kader van een EU-Forumproject verricht, zie hoofdstuk 5;
- een preregistratie hebben gedaan voor een stof in een hoeveelheid van meer dan 100 ton maar daarna niet hebben geregistreerd.

De ILT controleert of registratieplichtige stoffen ook daadwerkelijk zijn geregistreerd, en de voorwaarden waaronder een bijzondere registratie kan worden gedaan. Bijzondere registratievormen zijn PPORD¹¹-vrijstellingen (betreft stoffen voor onderzoeksdoeleinden), tussenproducten (stoffen die weer verder reageren tot andere stoffen, met daardoor minder uitgebreide registratieverplichtingen) en late preregistraties¹² (na 1 december 2008 ingediend). De ILT controleert niet de inhoudelijke kwaliteit van de registratiedossiers, want dat is een verantwoordelijkheid van het Europese Chemicaliën Agentschap ECHA. ECHA geeft wel gebreken in een dossier door aan de ILT, en dan treedt de ILT handhavend op. In tabel 6 staan de resultaten van de controles op de registratieplicht.

Tabel 6 Controles van registraties door de ILT

Soort registratie	Aantal gecontroleerd	Aantal registraties met overtredingen	Naleefpercentage
Registratie	374	3	99%
PPORD-vrijstelling	0	n.v.t.	n.v.t.
Registratie tussenproduct	2	1	50%
Late preregistratie	68	1	99%

De tabel laat zien dat de naleving van de registratieplicht goed is. De gecontroleerde stoffen waren bijna allemaal geregistreerd of hoefden (nog) niet geregistreerd te worden. Dit komt overeen met het beeld uit 2013. In 2013 heeft de ILT geen overtredingen vastgesteld van de eisen aan Enige Vertegenwoordigers. Ook dit komt overeen met het beeld uit 2012.

3.4 Naleving informatieplicht

De informatieplicht gaat over enerzijds het correct vastleggen van informatie in Veiligheidsinformatiebladen (VIB's) en op etiketten op producten, en anderzijds het doorgeven van informatie in de keten via VIB's. VIB's worden onderscheiden in 'gewone' VIB's en uitgebreide VIB's.

3.4.1 VIB's

Veiligheidsinformatiebladen (VIB's) vormen een primaire bron van informatie voor werkgevers bij het nakomen van hun arbo-verplichtingen voor het veilig werken met gevaarlijke stoffen en voor de gebruikers van gevaarlijke stoffen in het algemeen om mens en milieu te beschermen. Daarom is het belangrijk dat VIB's de vereiste informatie bevatten. De ILT en de NVWA controleren standaard circa 3 VIB's bij een integrale REACH-controle. Hieronder staan de resultaten van de beoordeling van VIB's van 21 stoffen en 266 mengsels. Ter vergelijking zijn ook de resultaten van 2012 opgenomen¹³.

¹⁰ Carcinogeen, mutageen, reprotoxisch.

¹¹ Product and Process Orientated Research and Development

¹² Het doen van een preregistratie is een voorwaarde om van de registratietermijnen voor geleidelijk geïntegreerde stoffen gebruik te kunnen maken.

¹³ Voor 2012 zijn de resultaten van de beoordeling van 42 stoffen en 88 mengsels gerapporteerd.

Tabel 7 Naleefpercentage VIB's

Controlepunten	2012		2013	
	stof	mengsel	stof	mengsel
Rubriek 1	64%	51%	52%	45%
Rubriek 2	69%	51%	48%	42%
Rubriek 3	62%	59%	24%	25%
Rubriek 8	55%	30%	14%	34%
Rubriek 15	64%	24%	57%	33%
Nederlandse taal	76%	93%	90%	90%
Alle belangrijke rubrieken en Nederlandse taal	12%	0%	0%	6%

Vergeleken met 2012 is er geen grote verbetering en op sommige rubrieken zelfs een verslechtering. Dit wil niet zeggen dat de naleving in het algemeen verslechtert, omdat er in 2013 andere bedrijven en branches zijn gecontroleerd dan in 2012. Volgens tabel 4 leeft 33% van de bedrijven de verplichting "juiste VIB's" na. Dit komt onder meer doordat in tabel 7 niet alle beoordeelde VIB's zijn meegenomen, en ook doordat soms na beoordeling van het VIB alsnog informatie van een bedrijf wordt ontvangen waardoor het VIB toch goed blijkt te zijn. Tabel 4 weerspiegelt de uitkomst daarvan, terwijl tabel 7 voor een deel van de VIB's de eerste beoordeling zonder extra informatie aangeeft. Het naleefbeeld is dus iets positiever dan in tabel 7, maar toch is het totaalbeeld dat de inhoud van de VIB's van onvoldoende kwaliteit is.

Gezien de lage naleefpercentages is het de vraag hoe ernstig de overtredingen zijn. Niet alle fouten in VIB's leiden meteen tot gezondheids- en milieuschade. Voor een selectie van 81 VIB's is onderzocht op welke onderdelen precies de fouten worden gemaakt. Een foute indeling van stoffen (rubriek 2) is zeker als ernstig aan te merken, want de indeling geeft het type en de ernst van de risico's van die stof of dat mengsel aan. Dit komt voor bij 35% van de 81 VIB's. Ook het ontbreken van specifieke informatie over de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals het type handschoenen dat gebruikt moet worden (rubriek 8), is ernstig, omdat juist het VIB de bron is voor informatie over het veilig werken met het betreffende product; dit is aan de orde bij 80% van de 81 VIB's. Kortom, een te groot deel van de VIB's bevat ernstige fouten en omissies.

Er is geen onderzoek geweest naar de redenen waarom de VIB's zo veel fouten laten zien. Het is wel zo dat VIB's sinds de inwerkingtreding van REACH meer informatie moeten bevatten dan daarvoor, en het is bekend dat bedrijven die veel VIB's moeten opstellen, veel inspanningen moeten doen om de vereiste informatie te verzamelen¹⁴.

¹⁴ Panteia 2013, Impact REACH op het MKB.

Communicatie rond VIB's oplosmiddelen

De ILT heeft in 2013 bedrijven gecontroleerd die handelen in producten die organische oplosmiddelen kunnen bevatten, zoals verf, reinigingsmiddelen en bestrijdingsmiddelen. Vooraf aan de controles heeft de ILT aan circa 2000 bedrijven in deze branches (met SBI-codes 46.75.2 Groothandel in bestrijdingsmiddelen en kunstmeststoffen, 46.73.2 Groothandel in verf en verfwaren, 46.44.2 Groothandel in was-, poets- en reinigingsmiddelen) een aankondigingsbrief gestuurd, met bijgevoegd een overzicht van meest voorkomende fouten in VIB's, en de oproep om de eigen VIB's vooraf aan de controles daarop te controleren. Vervolgens zijn er bij 50 bedrijven circa 3 VIB's gecontroleerd. Weliswaar zijn er bij de controles veel fouten in de VIB's aangetroffen, maar een aantal bedrijven had naar aanleiding van de aankondigingsbrief al actie ondernomen om de kwaliteit en de distributie van de VIB's te verbeteren. Het overzicht 'Aandachtspunten bij VIB's' is te vinden op de website over de handhaving van REACH en CLP. Over de inspectieactie in de keten van oplosmiddelen verschijnt ook een afzonderlijke factsheet.

3.4.2 Uitgebreide VIB's

Voor elke registratieplichtige stof die in hoeveelheden van 10 ton of meer per jaar per registrant wordt geproduceerd of geïmporteerd, moet een uitgebreid veiligheidsinformatieblad beschikbaar zijn. Als bijlage bij het veiligheidsinformatieblad moeten de blootstellingsscenario's gevoegd zijn uit het verplichte Chemisch Veiligheidsrapport. ECHA controleert steekproefsgewijs of registranten die daartoe verplicht zijn, een chemisch veiligheidsrapport indienen bij hun registratiedossier.

De ILT, NVWA en Inspectie SZW hebben in 2013 de aanwezigheid en de kwaliteit van de uitgebreide VIB's gecontroleerd. Gebleken is, dat de eisen aan de kwaliteit van uitgebreide VIB's niet goed handhaafbaar zijn. Op dit punt zal in de komende jaren meer duidelijkheid komen. Tabel 8 laat de resultaten zien van de controles van de NVWA en de ILT.

Tabel 8 Controles van uitgebreide VIB's door NVWA en ILT

Controlepunten	Aantal gecontroleerd	Aantal VIB's met overtredingen	Naleefpercentage
Aanwezigheid van uitgebreide VIB's voor stoffen/mengsels waarvoor die verplicht zijn	29	4	86%
Uitgebreide VIB's die niet alle vereiste elementen bevatten	25	5	80%

Op het tweede, inhoudelijke, controlepunt zijn enkele overtredingen geconstateerd, en daarnaast zijn in de meeste uitgebreide VIB's verbeterpunten geconstateerd en meegegeed aan de bedrijven. Ook zijn er overtredingen geconstateerd in de gecontroleerde rubrieken, vergelijkbaar met 'gewone' VIB's. Deze zijn meegeteld in tabel 7.

3.4.3 Etikettering

Bij de meeste integrale bedrijfscontroles hebben de inspecteurs van de ILT en de NVWA circa 3 etiketten per bedrijf opgevraagd en getoetst aan de eisen.

De resultaten daarvan staan in tabel 9.

Tabel 9 Controles etikettering door ILT en NVWA

Controlepunten	Aantal gecontroleerd	Naleefpercentage
Aanwezigheid etiketten	249	98%
Etiketten opgesteld in de Nederlandse taal	244	92%
Juiste inhoud (onder meer juiste H- en P-zinnen of juiste R- en S-zinnen)	244	70%
Voldoen aan de notificatieplicht richting ECHA volgens art. 40 CLP (indeling van de betreffende stof)	193	100%
Voldoen aan alle drie de genoemde controlepunten	244	66%

Etiketten zijn in het algemeen aanwezig en opgesteld in de Nederlandse taal, maar bevatten niet altijd de juiste inhoud. Voor de oorzaken en ernst hiervan wordt verwezen naar wat hierover is gezegd bij de VIB's in 4.4.1.

Ongeval door verkeerde etikettering

Het belang van een goede indeling in gevaarsklassen van gevaarlijke stoffen en informatieverstrekking daarover in de keten bleek in 2013. Een werknemer van een galvanobedrijf raakte ernstig gewond bij werkzaamheden bij een container met het etiket zoutzuur, dat echter in werkelijkheid gevuld was met salpeterzuur. Tegen de leverancier van het fout geëtiketteerde salpeterzuur is proces-verbaal opgemaakt.

3.4.4 Doorgeven van informatie in de keten

In tabel 4 staan de naleefpercentages voor het doorgeven van informatie in de keten. De ILT heeft alleen overtredingen geregistreerd van de verplichtingen om informatie door te geven naar leveranciers (art. 35 REACH). Bij zes bedrijven (6%) bleek sprake van een overtreding. Wel worden bedrijven ook aangeschreven als ze informatie (VIB's en actualisaties van VIB's) niet doorgeven aan afnemers, en vanaf 2014 wordt dit ook geregistreerd.

De NVWA heeft bij 28 bedrijven gecontroleerd of het bedrijf beschikt over veiligheidszorgsystemen die het doorgeven van veiligheidsinformatiebladen aan afnemers mogelijk maken. Bij 2 bedrijven (7%) was er een overtreding op dit punt. Het feitelijk doorgeven van veiligheidsinformatiebladen is bij controles niet altijd vast te stellen en het doorgeven daarvan aan consumenten is ook lang niet altijd verplicht.

3.4.5 Informatieplicht SVHC-stoffen

SVHC-stoffen zijn stoffen waarover zeer ernstige zorg bestaat (substances of very high concern). Voor het gebruik van SVHC-stoffen in voorwerpen gelden twee belangrijke voorschriften uit de REACH-Verordening.

Artikel 7 betreft een notificatieplicht voor producenten en importeurs van voorwerpen met SVHC-stoffen die voldoen aan:

- a) de stof is in hoeveelheden van in totaal meer dan 1 ton per jaar per producent of importeur in die voorwerpen aanwezig;
- b) de stof is in een concentratie van meer dan 0,1 gewichtsprocent (g/g) in die voorwerpen aanwezig.

Artikel 33 betreft een informatieplicht aan afnemers en consumenten wanneer de stof in een concentratie van meer dan 0,1 gewichtsprocent (g/g) in die voorwerpen aanwezig is.

De NVWA heeft 21 controles uitgevoerd bij importeurs van voorwerpen op de informatieplicht voor SVHC-stoffen. Bij acht bedrijven bleek deze informatieplicht niet van toepassing te zijn. Zeven van de overige dertien bedrijven voldeden aan de informatieplicht (54%).

3.5 Naleving gebruiksbeperkingen

Voor de meest risicovolle stoffen gaat of een autorisatieplicht gelden (Annex XIV van REACH) of er worden gebruiksbeperkingen opgelegd (Annex XVII van REACH). De autorisatieplicht was in 2013 nog niet van toepassing. De ILT en de NVWA hebben wel controles uitgevoerd op de naleving van Annex XVII. De stoffen/stofgroepen in de Annex XVII zijn verdeeld over de ILT en de NVWA. De NVWA controleert op stoffen/stofgroepen die vooral in consumptieproducten voorkomen en de ILT de overige. De ILT controleert vooral administratief en registreert de controles op het niveau van bedrijven. De NVWA controleert op basis van monsternamen en registreert de controles op het niveau van de monsters. De resultaten staan in tabel 10; er worden alleen naleefpercentages gegeven wanneer er selectief controles zijn uitgevoerd, en niet wanneer is gecontroleerd op basis van meldingen van overtredingen.

Tabel 10 Controle gebruiksbeperkingen Annex XVII door ILT en NVWA

Stof uit Annex XVII (entrynummer)	Controles	Resultaten	Naleefpercentage
ILT-stoffen en stofgroepen	Aantal bedrijven gecontroleerd	Aantal bedrijven met overtredingen	
Asbest (6)	8	4	nvt
Cadmium en cadmiumverbindingen (23)	5	5	nvt
Creosoten (31)	12	9	25%
NVWA-stoffen en stofgroepen	Aantal monsters gecontroleerd	Aantal monsters met overschrijdingen	
Ftalaten (51, 52)	15	1	93 %
Azo-kleurstoffen (43)	15	0	100 %

Asbest

In een krantenartikel in De Gelderlander werd in mei 2013 melding gemaakt van een persoon die kunstwerken maakt van asbest. Deze zouden tentoongesteld worden op de 'kunstmarkt' en in de Papierfabriek te Heelsum. Het maken van nieuwe producten met asbest is verboden. De zes kunstwerken zijn als gevolg van handhavend optreden ingeleverd bij de milieustraat.

Naar aanleiding van signalen zijn controles uitgevoerd op de aanwezigheid van asbest in scooters. Er zijn controles uitgevoerd bij zeven leveranciers, en in drie gevallen is asbest aangetroffen. In 2014 worden de controles voortgezet.

Cadmium

In 2013 heeft de ILT vier meldingen ontvangen over producten met een te hoog gehalte aan cadmium. Twee waren afkomstig van de Douane, één uit Duitsland en één van een andere handhavingspartner. Voor alle vier de meldingen werden overtredingen vastgesteld. Verder is één hercontrole uitgevoerd bij een bedrijf waar eerder overtredingen voor cadmium waren vastgesteld. Hier zijn opnieuw overtredingen vastgesteld.

Behalve de ILT houdt ook de Douane in het kader van de samenwerking toezicht op de restrictie voor cadmium. De Douane heeft 346 monsters genomen, waarvan 27 niet aan de norm voldeden (8%). Het was niet meer mogelijk om de data van de Douane te integreren met de andere data in dit rapport, het streven is om dit in een volgend rapport wel te doen.

Creosoot

In een inspectieproject van de ILT gericht op verduurzaam hout is gecontroleerd op de REACH-bepalingen en de biocidenregelgeving. Daarbij is ook gecontroleerd op de restrictie in Annex XVII voor creosoot en op het PAK-besluit dat geldt voor met creosoot behandeld hout. Bij negen van de twaalf gecontroleerde leveranciers van gecreosoteerd hout zijn hiervoor overtredingen geconstateerd. Ze waren over het algemeen niet goed op de hoogte van de regels. Bij zes bedrijven ging het om lichte overtredingen, maar bij drie bedrijven werden verboden toepassingen van gecreosoteerd hout geconstateerd, die verwijderd moesten worden.

Ftalaten en azokleurstoffen

De NVWA voert bedrijfsgerichte inspecties uit bij bedrijven die prioritair zijn voor de consumentenveiligheid. Daarbij wordt gekeken naar productveiligheidssystemen en algemene productveiligheidsverplichtingen. Bij deze inspecties worden ook producten bemonsterd om te controleren of de systemen ook daadwerkelijk de beschreven veiligheid waarborgen. Het NVWA-laboratorium analyseert de productmonsters onder andere op de aanwezigheid van specifieke stoffen die vallen onder Annex XVII REACH (restricties).

De NVWA heeft in 2013 achttien monsters van speelgoed onderzocht, waarvan vijftien op ftalaten en drie op azokleurstoffen. Voor azokleurstoffen zijn er geen overschrijdingen van de restrictienorm vastgesteld, en slechts bij één speelgoed werd de restrictienorm voor ftalaten overschreden. Het naleefpercentage voor ftalaten is 93% en dat is significant hoger dan in 2012 (23%). Dat is deels te

verklaren doordat negen van de vijftien monsters afkomstig zijn van bedrijven die onder bedrijfsgericht toezicht staan, waar systeeminspecties worden uitgevoerd. Bij deze bedrijven waren er geen overschrijdingen. Na vier jaar systeeminspecties lijkt de naleving te verbeteren. Deze bedrijven investeren in hun kwaliteitsbeheersystemen en verhogen daarmee hun naleefgedrag.

Verder heeft de Nvwa twaalf monsters van textielproducten onderzocht op azokeurstoffen. Ook hierbij zijn geen overschrijdingen van de restrictienorm vastgesteld. In 2012 was de naleving ook hoog en werd op 33 monsters van textiel één overschrijding vastgesteld.

3.6 Naleving gezond en veilig werken

De Inspectie SZW heeft in de metaalsector 90 bedrijven geïnspecteerd op prioritaire onderwerpen voor de arbeidsomstandigheden. Bij 73 van de 90 geïnspecteerde bedrijven (81%) was aanleiding tot de inzet van handhaving met betrekking tot gevaarlijke stoffen. In totaal zijn 370 overtredingen geconstateerd. Van de overtredingen had 62% betrekking op het onderwerp gevaarlijke stoffen (231 overtredingen).

Overtredingen in de metaalsector voor gevaarlijke stoffen

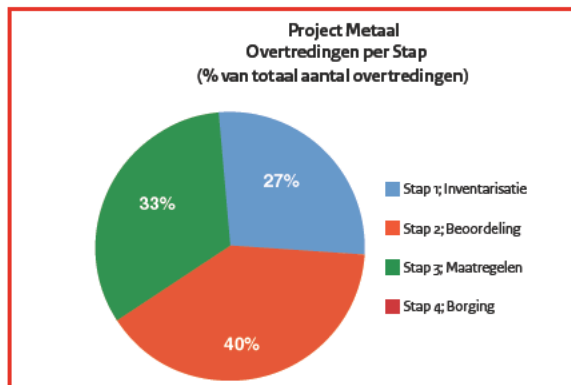
Voorschriften	Aantal Overtredingen
Inventariseren van gevaarlijke stoffen	60
Beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen	88
Nemen van de juiste beschermingsmaatregelen	72
Borgen van het proces	1
Aanwezigheid van een actueel VIB	10

De overtredingen hebben betrekking op:

- Inventarisatie (Stap 1)
- Beoordeling blootstelling (Stap 2)
- Maatregelen (Stap 3)

In figuur 2a staat de verdeling van de overtredingen over de verschillende stappen.

Figuur 2a

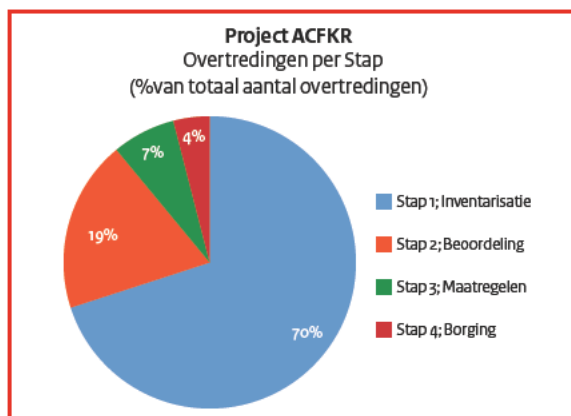
Binnen de sector ACFKR zijn 150 bedrijven geïnspecteerd. Bij de eerste bezoeken richtten de inspecties zich op het inventariseren en beoordelen van de blootstelling (de stappen 1 en 2). Als het geïnspecteerde bedrijf aan deze aspecten had voldaan, werd ook geïnspecteerd of de genomen maatregelen waren afgestemd op de beoordeling (stap 3) en of alle blootstellingsaspecten geborgd waren (stap 4) binnen het Arbobeleid van het bedrijf. In totaal zijn eind 2013 24 bedrijven (16%) in orde en 126 bedrijven (84%) niet in orde bevonden.

De overtredingen hebben betrekking op:

- Inventarisatie (Stap 1)
- Beoordeling blootstelling (Stap 2)
- Maatregelen (Stap 3)
- Borging (Stap 4)

In figuur 2b staat de verdeling van de overtredingen over de verschillende stappen.

Figuur 2b

In totaal zijn in ACFKR 566 overtredingen geconstateerd die betrekking hebben op gevaarlijke stoffen.

Het blijkt dat het merendeel van de overtredingen betrekking heeft op de inventarisatie/registratie van stoffen. Dit is niet verwonderlijk omdat in dit inspectieproject gekozen is voor een sequentionele aanpak (dat wil zeggen: na het inspecteren van stap 1, inventarisatie, pas verder inspecteren op stap 2 als stap 1 in orde is).

In vrijwel elke stap speelt het VIB een belangrijke rol, het VIB is een belangrijke informatiebron. In de praktijk blijkt dat de kwaliteit van het VIB nog niet dusdanig is dat er voldoende informatie voor de invulling van stap 1 en 2 in aanwezig is. Met name voor mengsels is er nog onvoldoende informatie voorhanden.

3.7 Handhavend optreden (bestuurs- en strafrechtelijk)

Wanneer de inspectiediensten overtredingen constateren, treden ze op conform de handavings- en sanctiestrategie¹⁵. Het optreden bestaat altijd minimaal uit een waarschuwing voor lichte overtredingen. Bij zwaardere overtredingen wordt bestuursrechtelijk opgetreden (bijvoorbeeld een last onder dwangsom, een bestuurlijke boete of een eis tot naleving) of strafrechtelijk opgetreden (een proces-verbaal). Uit tabel 3 en 4 is af te leiden hoe vaak er overtredingen zijn geconstateerd, dus waar minimaal is opgetreden met een waarschuwing. Tabel 11 en 12 geven aan hoe vaak de inspectiediensten bestuursrechtelijk en strafrechtelijk hebben opgetreden per rol in de keten.

Tabel 11 Aantal bedrijven waar bestuursrechtelijk is opgetreden

Rol in de keten	NVWA	ISZW	SodM	ILT	Totaal
Producent stof				1	1
Importeur stof/mengsel				9	9
Enige Vertegenwoordiger				3	3
Handelaar (distributeur)				18	18
Producent mengsel/formuleerder	15			8	23
Producent voorwerp				0	0
Importeur voorwerp	1			0	1
Gebruiker (industrieel/professioneel) van stof/mengsel		33	0	3	36
Rol onbekend/niet ingevuld				1	1
Totaal	16	33	0	43	92

De NVWA heeft bij 16 van de 75 gecontroleerde bedrijven bestuursrechtelijk opgetreden.

De Inspectie SZW heeft gehandhaafd op ter zake doende overtredingen van de Arbeidsomstandighedenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit. Ingezet zijn de eis tot naleving (bij 32 bedrijven) en de bestuurlijke boete (bij 1 bedrijf). De bestuurlijke boete is opgelegd vanwege het ontbreken van een blootstellingsbeoordeling bij het werken met gevaarlijke stoffen. Ten slotte is bij 234 bedrijven een waarschuwing gegeven dat zij de wet op dit punt niet naleefden en dat dienden te corrigeren.

Het SodM treedt bij overtredingen vrijwel altijd op met een waarschuwing. In 2013 is er niet bestuursrechtelijk opgetreden in het kader van de REACH-Verordening.

De ILT heeft bij 43 van de 195 gecontroleerde bedrijven bestuursrechtelijk opgetreden. In de meeste gevallen ging dit om fouten in veiligheidsinformatiebladen en in de etikettering. Dit is ook het geval bij de drie Enige Vertegenwoordigers.

¹⁵ <http://stoffen-info.nl/onderwerpen/handhaving/publicaties/>

Tabel 12 Aantal bedrijven waar strafrechtelijk is opgetreden

Rol in de keten	NVWA	ISZW	SodM	ILT	Totaal
Producent stof				0	0
Importeur stof/ mengsel				3	3
Enige Vertegen- woordiger				0	0
Handelaar (distributeur)				4	4
Producent mengsel/ formuleerder	3			0	3
Producent voorwerp				0	0
Importeur voorwerp				1	1
Gebruiker (industri- eel/professioneel) van stof/mengsel				0	0
Totaal	3	0	0	8	11

De NVWA heeft bij 3 van de 75 bedrijven strafrechtelijk opgetreden.

De Inspectie SZW en de SodM hebben in 2013 niet strafrechtelijk opgetreden in het kader van de REACH-verordening.

De ILT heeft bij 8 van 195 gecontroleerde bedrijven strafrechtelijk opgetreden. In drie gevallen ging dit samen met bestuursrechtelijk optreden. In drie gevallen ging de overtreding om cadmium in producten en in de vijf andere gevallen om ernstige fouten in veiligheidsinformatiebladen en/of etiketten.

4 Ondersteunende activiteiten

StHRC en SHRC

In 2013 heeft de StHRC haar sturende en coördinerende rol uitgevoerd. Door het SHRC zijn ondersteunende activiteiten uitgevoerd. Tot de reguliere ondersteuning behoort de interne afstemming met de beleidsdirecties van de betrokken ministeries en het Bureau REACH van het RIVM, de externe afstemming met brancheorganisaties en het jaarlijks uitbrengen van een rapport over de handhaving van REACH en CLP.

Communicatie

Met betrekking tot de voorlichting en communicatie over de handhaving van REACH en CLP zijn de volgende activiteiten verricht.

Het SHRC heeft een overzicht opgesteld van veel voorkomende overtredingen bij het opstellen van veiligheidsinformatiebladen. Dit overzicht is op de gezamenlijke website van de inspectiediensten geplaatst (<http://stoffen-info.nl>) en op de sites van de inspectiediensten zelf. Tevens is het toegezonden aan de betreffende branche-organisaties en aan bureaus die software leveren voor het opstellen van veiligheidsinformatiebladen, met het verzoek hiermee rekening te houden.

Namens de NVWA verzorgt de helpdesk CLP de communicatie over de CLP-verordening. De medewerkers van de helpdesk geven op verzoek of op eigen initiatief ook presentaties op bijeenkomsten van brancheorganisaties. Ook wordt via een stand op informatiemarkten een brede doelgroep geïnformeerd over de verordening. Daarnaast brengen zij ook het voorlichtingsmateriaal (brochure, informatiebladen, pictogrammenkaartjes) en de website met digitale informatieproducten (o.a. overzicht van de overgangstermijnen, voorbeeldpresentaties, poster 'Van Wms naar CLP') onder de aandacht. De CLP-helpdesk was in 2013 met een stand aanwezig op de informatiemarkt van de Landelijke stoffendag van TNO/SZW, de Landelijke Stoffendag van de VNCI/VHCP, de Kenniscentrum InfoMil Schakeldag, de VNCW Conferentie 'Ketenregie in de chemie' en de CTGG-voorlichtingsdag.

De Inspectie SZW heeft in haar communicatieactiviteiten in 2013 veel nadruk gelegd op het gebruik van de informatie uit VIB's. Uit onderzoek (door Panteia in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu) is gebleken dat met name MKB-bedrijven worstelen met de complexiteit en hoeveelheid van informatie die in de VIB's te vinden is. Door middel van de zelfinspectietool (www.zelfinspectie.nl) en door middel van voorlichting

geeft de Inspectie SZW aan op welke wijze bedrijven de informatie uit VIB's kunnen (en moeten) gebruiken bij het nemen van beschermingsmaatregelen en het informeren van werknemers.

Voorbeelden van communicatieactiviteiten zijn:

- Workshops tijdens branchedagen van brancheverenigingen VNCI, NRK en VOM gericht op het gebruik van VIB's en inkadering van het gebruik van de informatie uit VIB's binnen het 4-stappen model;
- Workshops op de TNO Stoffendag gericht op "hoe lees ik een VIB en een e-SDS" en "hoe moet/kan ik de informatie gebruiken binnen mijn arbobeleid?"

Het SodM heeft in 2013 samen met de mijnondernemingen gewerkt aan een "reach compliance tool" waarmee de mijnondernemingen zelf structureel kunnen borgen dat aan REACH wordt voldaan. Vanaf 2014 zal SodM de werking van dit systeem bij de mijnondernemingen gaan auditten.

Studie naar kwaliteit en bruikbaarheid VIB's

De Inspectie SZW heeft 50 VIB's (zowel VIB's als uitgebreide VIB's) in 2013 beoordeeld op de kwaliteit van de informatie. Deze VIB's zijn in 2012 door inspecteurs verzameld en op basis van een snelle scan aangemerkt als VIB's die bepaalde tekortkomingen tonen. De resultaten van de beoordeling kunnen gebruikt worden als input in de discussie over mogelijke verdere acties voor de verbetering van de kwaliteit en bruikbaarheid van de VIB's.

De VIB's werden getoetst aan de volgende criteria:

- de formele naleving van de wettelijke vereisten van REACH art. 31 en bijlage II,
- de kwaliteit van de gegevens,
- duidelijkheid van de verstrekte informatie, en
- de bruikbaarheid van deze informatie voor de eindgebruiker.

De resultaten waren als volgt:

- Geen van de onderzochte VIB's voldeed volledig aan de specifieke wettelijke eisen dan wel aan de verwachtingen met betrekking tot de kwaliteit en bruikbaarheid van de VIB's. Het ging hierbij meestal om tekortkomingen die het gebruik van de VIB's als een bron van informatie voor de risicobeoordeling op de werkplek, serieus beperken.
- Meer dan 95% van de VIB's voorziet niet in voldoende bruikbare adviezen voor veilig hanteren en risicobeheersmaatregelen. De aanbevelingen waren meestal

in zulke algemene bewoordingen beschreven, dat ze niet als bruikbaar kunnen worden beschouwd voor de eindgebruiker.

- Voor de ongeveer twee derde van de VIB's met blootstellingsscenario's in de bijlage, hadden deze blootstellingsscenario's een duidelijke toegevoegde waarde in vergelijking met de aanbevelingen in de rubrieken van het hoofdonderdeel van de VIB's.

De Inspectie SZW zal in 2014 hierover een rapportage uitbrengen, en naar aanleiding van de conclusies zullen de Inspectie SZW en de beleidsafdeling van SZW acties formuleren met als doelstelling om de kwaliteit van VIB's en uitgebreide VIB's te verbeteren. Zo wordt er in samenwerking met bedrijven en brancheorganisaties een standaard model ontwikkeld voor een werkplekinstructiekaart en wordt een checklist opgesteld zodat bedrijven (eindgebruikers) de toegezonden VIB's gemakkelijk kunnen controleren op aanwezigheid van de juiste gegevens.

Acties vanuit het beleid

Ook het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) onderneemt acties die de naleving kunnen bevorderen. Onderzoek door de onderzoeksbureaus Panteia en IVAM in opdracht van het IenM heeft in beeld gebracht dat het midden- en kleinbedrijf (MKB) de uitvoeringslasten van de REACH- en CLP-Verordening ervaart als hoog. In september 2013 zei staatssecretaris Mansveld dat ze de lasten van REACH voor het MKB wil aanpakken, in samenwerking met het bedrijfsleven.

Inmiddels heeft IenM samen met brancheverenigingen een project 'Aanpak kosten van REACH' gestart met vier werkgroepen over vier hoofdthema's:

- registratie van stoffen
- het opstellen van en werken met veiligheidsinformatiebladen
- informatievoorziening over REACH en de CLP-verordening
- langetermijn-oplossingen in beleid en regelgeving.

Gedacht wordt aan acties zoals verbetering van websites, hulpmiddelen die het bedrijven gemakkelijker maken om vervangende stoffen te vinden, betere spelregels over kostenverdeling tussen bedrijven bij registratie, digitale distributie van veiligheidsinformatiebladen. Hiermee wordt geprobeerd onnodige kosten voor handelingen met een administratief karakter verminderen.

Verder heeft de Rijksoverheid samen met de VNCI, VNO-NCW en MKB-Nederland het NL Kennisnetwerk REACH-CLP opgericht. Met dit digitaal discussieforum steken de verschillende partners een helpende hand toe bij de invoering van REACH en EU-GHS/CLP. Dit forum moet een impuls geven aan de kennisuitwisseling tussen bedrijven.

5 Europese activiteiten

Namens Nederland is de ILT lid van het Forum van EU-lidstaten voor de uitwisseling van handhavinginformatie en de coördinatie van toezicht en handhaving van REACH en CLP¹⁶. Dankzij de contacten in het Forum heeft Nederland in 2013 diverse signalen over overtredingen bij bedrijven in andere landen gegeven en heeft Nederland zelf signalen over bedrijven in Nederland van andere landen onderzocht. Ook worden in het Forum best practices gedeeld (zie kader voor een voorbeeld).

Het Forum heeft in 2013 drie maal vergaderd. In het najaar van 2013 heeft het Forum een gedeelte van haar vergadering besteed aan de afstemming met (EU)brancheverenigingen en -belangenverenigingen. Ter voorbereiding op de nieuwe coördinatietaak voor de PIC-Verordening (689/2008/EEG) per 1 maart 2014 heeft binnen het Forum een Taskforce PIC mogelijke Forumactiviteiten geïnventariseerd; de ILT heeft hierin deelgenomen. In het EU-Forum draagt de Inspectie SZW bij aan de integratie van REACH in de arbeidsomstandigheden door het geven van zogenaamde “train-de-trainer”-sessies waarbij zowel Arbo-aspecten als REACH-aspecten aan de orde komen. Voor praktische handhavingpunten is een gemeenschappelijk Forum standpunt opgesteld, dat voor een “level playing field” beschikbaar is gesteld aan de handhavingdiensten in de landen.

Verder zijn onder regie van het Forum inspectieprojecten uitgevoerd en hebben aan het Forum gelieerde werkgroepen producten opgeleverd. De stand van zaken van de projecten en werkgroepen volgt hieronder. Door deelname in het Forum dragen de Nederlandse inspectiediensten bij aan harmonisatie van de handhaving en een level playing field in de EU.

Inspectieprojecten

In de volgende tabel staan de projecten waaraan Nederland in 2013 heeft meegedaan, met de stand van zaken begin 2014.

Project	Focus	Stand van zaken
REACH EN FORCE 2	Formuleerders van mengsels van chemische stoffen.	Afgerond en gerapporteerd ²
REACH EN FORCE 3	Registratieverplichting van producenten, importeurs en enige vertegenwoordigers in samenwerking met de Douane.	Gestart, rapport medio 2014
Pilot tussenstoffen	In samenwerking met het Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) zijn bedrijven gecontroleerd waarvan hun registratie van tussenstoffen niet de juiste gegevens bevatten.	Afgerond
Pilot autorisatieverplichting	De eerste twee stoffen waar de autorisatieverplichting van kracht is: Musk xyleen en MDA.	In voorbereiding

Werkgroepen

De ILT doet mee in de Werkgroep Restricties, die adviezen van het Forum voorbereid over de handhaafbaarheid van restricties voor nieuwe stoffen, groepen van stoffen of mengsels (entries) in Annex XVII van REACH. Binnen deze werkgroep is er een subwerkgroep voor de harmonisatie van analysemethoden voor restricties, waaraan de NVWA meedoet. Ook in 2013 heeft het Forum adviezen uitgebracht aan het comité voor risicobeoordeling (RAC) en het comité voor sociaaleconomische analyse (SEAC).

De Inspectie SZW heeft zitting in de Chemical Experts werkgroep van het Senior Labour Inspectors Committee (SLIC), het door DG Werk ingestelde overleg van Europese Arbeidsinspecties. In deze werkgroep wordt gewerkt aan middelen voor de implementatie van de stoffenverordening REACH in het toezicht van de Arbeidsinspecties en worden handhavingservaringen en –problemen gedeeld. De werkgroep is bij het ECHA Forum aanwezig als invited expert en neemt deel aan door ECHA geïnitieerde activiteiten.

¹⁶ In 2014 zal ook Verordening voor de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen 649/2012/EEG, ook wel de PIC-verordening genoemd, ook onder de reikwijdte van het Forum vallen. Deze activiteiten worden thans voorbereid.

De handreiking REACH-Arbo (ontstaan door samenwerking tussen I-SZW, ILT en VNCI) is door het SLIC vertaald en uitgegeven.

Verder neemt de Inspectie SZW deel aan het Exchange Network on Exposure Scenarios (ENES). Dit samenwerkingsnetwerk is gericht op het vaststellen van goede werkwijzen voor het opstellen en toepassen van blootstellingsscenario's en op het tot stand brengen van een effectieve communicatie tussen actoren in de toeleveringsketen ter bevordering van de bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu. In het netwerk werken de volgende partijen samen: sectororganisaties (Cefic, Concawe, Eurometaux, Fecc, A.I.S.E en DUCC), ECHA en lidstaten. Het doel is om kennis, technieken en benaderingen voor het opbouwen en toepassen van (REACH-) blootstellingsscenario's te delen. Het netwerk heeft in 2013 de "CSR/ES Roadmap" vastgesteld, die de route beschrijft naar een goede kwaliteit van de informatie over het veilig gebruik van stoffen in het Chemisch Veiligheidsrapport en het uitgebreide VIB.

Systeem voor verspreiding VIB's

Een mooi voorbeeld van een best practice die in het Forum is gedeeld, is het Nederlandse initiatief voor een geautomatiseerd systeem voor de verspreiding van veiligheidsinformatiebladen onder afnemers van chemische producten. Dit initiatief is gestart in een samenwerking tussen enkele Ministeries, waaronder Economische Zaken, en de brancheverenigingen VVVF en VVVH (verfbranche). In de verfbranche wordt het systeem nu toegepast, terwijl verbreding naar andere branches mogelijk is.

6 Conclusies

De samenwerkende inspectiediensten doen veel aan nalevingsbevordering van de REACH- en CLP-Verordening. In 2013 hebben de inspectiediensten samen bijna 900 inspecties uitgevoerd binnen het kader van de REACH- en CLP-Verordening. Daarnaast gebruiken ze communicatie-instrumenten om de naleving te verbeteren. Ook zelfinspectietools worden ingezet. Zo worden veel meer bedrijven bereikt dan alleen met controles. De doelgroep van de regelgeving is echter groot (zie tabel 1 voor indicaties), en de regels zijn complex en vragen veel inzet van bedrijven om die na te leven, vooral als er met veel verschillende stoffen en mengsels wordt gewerkt. Daardoor zal het een tijd duren voordat over het geheel een positieve trend in de naleving zichtbaar zal zijn. Daarnaast treedt de regelgeving gefaseerd in werking en zullen er jaarlijks nieuwe stoffen worden vastgesteld waarvoor restricties of een autorisatieplicht gaan gelden. Daardoor kunnen de naleefcijfers op onderdelen ook tijdelijk een teruggang laten zien. Echter de conclusies uit de naleefcijfers van 2013 zijn vergelijkbaar met die van 2012 en worden hieronder samengevat.

Registratieplicht

De naleving van de registratieplicht is goed, slechts voor enkele stoffen werd niet voldaan aan de registratieplicht. Hierbij heeft de ILT gericht gezocht naar bedrijven die geen registratie hadden gedaan, maar wel chemische producten hebben ingevoerd of stoffen hebben gepreregistreerd.

Informatieplicht

- De naleving van de eisen aan VIB's en etiketten is onvoldoende. Er worden ernstige fouten gemaakt met de indeling van stoffen en mengsels, en grenswaarden en maatregelen worden vaak niet of onvoldoende opgenomen, waardoor een vertaling naar het gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen op de werkplek niet mogelijk is.
- De naleving van de eisen aan uitgebreide VIB's is beter dan verwacht. De eisen zijn nieuw en nog niet eerder gecontroleerd. In de meeste gevallen waren de vereiste blootstellingsscenario's aanwezig. De inspectiediensten hebben wel opmerkingen gemaakt bij de kwaliteit van deze VIB's, dit betreft zaken die nog niet voldoende haalbaar in de regelgeving zijn vastgelegd. Hieraan wordt nog gewerkt door de Europese Commissie.
- De naleving van de verplichting van het doorgeven van informatie in de keten is voldoende.
- De naleving van de informatieplicht bij SVHC-stoffen (zeer ernstige zorg) in voorwerpen is onvoldoende. Op deze verplichting zal de komende jaren meer worden gecontroleerd.

Gebruiksbeperkingen

De naleving van de gebruiksbeperkingen (restricties) uit Annex XVII is wisselend. Voor azokleurstoffen, ftalaten en cadmium waren de naleefcijfers in 2013 goed, maar voor creosoot niet. Waarschijnlijk is de naleving beter wanneer op de specifieke stof meer handhavinginspanning is geweest in het verleden. Daarnaast heeft de ILT signalen over overtredingen behandeld voor asbest, en het aantal signalen over overtredingen is beperkt.

Gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen

De naleving van de eisen aan het gezond en veilig werken met gevaarlijke stoffen is onvoldoende. Werkgevers treffen onvoldoende maatregelen om hun medewerkers te beschermen tegen blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Eén van de oorzaken is dat het VIB vaak onvoldoende informatie bevat. Deze informatie is van belang bij het inventariseren van de risico's van stoffen en bij het beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Ook moeten in VIB's de juiste beschermingsmaatregelen en geschikte persoonlijke beschermingsmiddelen genoemd worden. Dit laatste ontbreekt in meer dan 80% van de VIB's.

Naleving in de keten

Op basis van eerdere jaarrapportages is het beeld ontstaan dat de eisen aan VIB's in het begin van de keten beter worden nageleefd dan verderop in de keten, vooral als het gaat om VIB's voor stoffen. Op grond van de naleefcijfers van 2013 blijkt er echter weinig verschil tussen de naleving voor stoffen en voor mengsels, en eveneens weinig voor de rollen in de keten. De hele keten zal zich moeten inspannen om de naleving te verbeteren.

7 Informatie

REACH-Helpdesk

http://www.rivm.nl/Onderwerpen/R/REACH_helpdesk

CLP-Helpdesk

<http://stoffen-info.nl/websites-onderwerpen/helpdesk-eu-ghs-clp/>

Handhaving REACH en CLP

<http://stoffen-info.nl/websites-onderwerpen/handhaving-reach-clp>

Risico's van stoffen

<http://www.rivm.nl/rvs/>

ECHA

<http://echa.europa.eu/>

EU-Forum

<http://echa.europa.eu/web/guest/about-us/who-we-are/enforcement-forum>

Colofon

Auteurs:

Samenwerkingsverband Handhaving REACH en CLP

<http://stoffen-info.nl/websites-onderwerpen/handhaving-reach-clp/>

September 2014

Inspectie SZW

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)